EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 24. 5. 2023
COM(2023) 627 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

ktoré sa týka národného programu reforiem Švédska na rok 2023 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Švédska na rok 2023

{SWD(2023) 627 final}

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY,

ktoré sa týka národného programu reforiem Švédska na rok 2023 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Švédska na rok 2023

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii[1], a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh[2], a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241[3], ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti poskytuje členským štátom finančnú podporu na vykonávanie reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Európskou úniou. V súlade s prioritami európskeho semestra prispieva k obnove hospodárstva, sociálnemu zotaveniu a k vykonávaniu udržateľných reforiem a investícií, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu a posilniť odolnosť hospodárstiev členských štátov. Zároveň pomáha posilňovať verejné financie a podporovať rast a tvorbu pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte, posilňovať územnú súdržnosť v rámci EÚ a podporovať pokračujúce vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv. Maximálny finančný príspevok pre členský štát v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti bol aktualizovaný 30. júna 2022 v súlade s článkom 11 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/241.

---

1 Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

2 Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

3 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

(2) Komisia 22. novembra 2022 prijala ročný prieskum udržateľného rastu[4], čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2023. Európska rada 23. marca 2023 schválila priority uvedeného prieskumu sústredené na štyri rozmery konkurencieschopnej udržateľnosti. Komisia 22. novembra 2022 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania na rok 2023, v ktorej Švédsko určila za jeden z členských štátov, ktoré môžu byť postihnuté nerovnováhami alebo ktorým môže hroziť, že budú postihnuté nerovnováhami, a v prípade ktorých bude potrebné hĺbkové preskúmanie. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny, ktoré Rada prijala 16. mája 2023, ako aj návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2023, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv, ktorý Rada prijala 13. marca 2023.

(3) Hoci hospodárstva EÚ vykazujú pozoruhodnú odolnosť, geopolitický kontext má na ne naďalej negatívny vplyv. Keďže EÚ odhodlane stojí po boku Ukrajiny, program hospodárskej a sociálnej politiky EÚ sa zameriava na zmierňovanie negatívneho vplyvu energetických šokov v krátkodobom horizonte, a to tak v prípade zraniteľných domácností, ako aj v prípade spoločností, pričom sa zároveň snaží nepoľavovať v úsilí o dosiahnutie zelenej a digitálnej transformácie, podpore udržateľného a inkluzívneho rastu, zabezpečovaní makroekonomickej stability a zvyšovaní odolnosti v strednodobom horizonte. Zároveň sa intenzívne zameriava aj na zvyšovanie konkurencieschopnosti a produktivity EÚ.

(4) Komisia 1. februára 2023 vydala oznámenie s názvom *Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody určený pre vek emisnej neutrálnosti*[5], ktorý má posilniť konkurencieschopnosť emisne neutrálneho priemyslu EÚ a podporiť rýchly prechod ku klimatickej neutralite. Plán je doplnkom k úsiliu prebiehajúcemu v rámci Európskej zelenej dohody a plánu REPowerEU. Jeho cieľom je poskytnúť priaznivejšie prostredie na zvyšovanie výrobnej kapacity EÚ pre emisne neutrálne technológie a výrobky, ktoré sú potrebné na splnenie ambicióznych cieľov EÚ v oblasti klímy, a zároveň zabezpečiť prístup k relevantným kritickým surovinám, a to aj diverzifikáciou získavania zdrojov, riadnym využívaním geologických zdrojov v členských štátoch a maximalizáciou miery recyklácie surovín. Tento plán spočíva na štyroch pilieroch, ktorými sú predvídateľné a zjednodušené regulačné prostredie, urýchľovanie prístupu k finančným prostriedkom, zlepšovanie zručností a otvorený obchod v záujme vybudovania odolnejších dodávateľských reťazcov. Komisia 16. marca 2023 vydala aj oznámenie s názvom *Dlhodobá konkurencieschopnosť EÚ: výhľad na obdobie po roku 2030*[6], ktorého štruktúra je založená na deviatich vzájomne sa posilňujúcich faktoroch s cieľom dopracovať sa k regulačnému rámcu, ktorý by povzbudzoval rast. V oznámení sa stanovujú politické priority zamerané na aktívne zabezpečovanie štrukturálnych zlepšení, dobre cielených investícií a regulačných opatrení pre dlhodobú konkurencieschopnosť EÚ a jej členských štátov. Ďalej uvedené odporúčania pomáhajú riešiť tieto priority.

(5) V roku 2023 pokračuje európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík vo svojom vývoji, kopírujúc pri tom vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je nevyhnutné, aby sa aj naďalej plne vykonávali plány obnovy a odolnosti, keďže tieto

[4] COM(2022) 780 final.
[5] COM(2023) 62 final.
[6] COM(2023) 168 final.

plány riešia všetky príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny vydané v posledných rokoch alebo ich významnú časť. Odporúčania pre jednotlivé krajiny na roky 2019, 2020 a 2022 sú naďalej rovnako relevantné aj pre plány obnovy a odolnosti, ktoré boli zrevidované, aktualizované alebo zmenené v súlade s článkami 14, 18 a 21 nariadenia (EÚ) 2021/241.

(6) Cieľom nariadenia o pláne REPowerEU[7], ktoré bolo prijaté 27. februára 2023, je čo najskôr ukončiť závislosť EÚ od dovozu ruských fosílnych palív. Prispeje sa tým k energetickej bezpečnosti a diverzifikácii dodávok energie do EÚ a zároveň sa zvýši miera využívania obnoviteľných zdrojov energie, kapacity na uskladňovanie energie a energetická efektívnosť. Nariadenie umožňuje členským štátom pridať do svojich národných plánov obnovy a odolnosti novú kapitolu venovanú REPowerEU s cieľom financovať kľúčové reformy a investície, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele plánu REPowerEU. Tieto reformy a investície pomôžu aj posilniť konkurencieschopnosť emisne neutrálneho priemyslu EÚ, ako sa uvádza v Priemyselnom pláne v kontexte Zelenej dohody určenom pre vek emisnej neutrálnosti, a prispejú k plneniu odporúčaní pre jednotlivé krajiny týkajúcich sa energetiky, ktoré boli pre členské štáty vydané v roku 2022 a prípadne v roku 2023. Nariadením o pláne REPowerEU sa zavádza nová kategória nenávratnej finančnej podpory, ktorú majú členské štáty k dispozícii na financovanie nových reforiem a investícií súvisiacich s energetikou v rámci svojich plánov obnovy a odolnosti.

(7) Komisia 8. marca 2023 prijala oznámenie, ktoré obsahuje usmernenia v oblasti fiškálnej politiky na rok 2024. Jeho cieľom je podporiť členské štáty pri vypracúvaní programov stability, resp. konvergenčných programov, a tým posilniť koordináciu politík[8]. Komisia pripomenula, že všeobecná úniková doložka Paktu stability a rastu sa koncom roka 2023 deaktivuje. Vyzvala na prijatie fiškálnych politík v rokoch 2023 – 2024, ktoré zabezpečia strednodobú udržateľnosť dlhovej služby a zároveň udržateľným spôsobom zvýšia potenciálny rast. Členské štáty boli vyzvané, aby vo svojich programoch stability a konvergenčných programoch na rok 2023 stanovili, ako vo svojich fiškálnych plánoch zabezpečia dodržiavanie referenčnej hodnoty pre deficit na úrovni 3 % HDP, ako aj realistické a nepretržité znižovanie dlhu, resp. jeho udržanie na obozretnej úrovni v strednodobom horizonte. Komisia vyzvala členské štáty, aby postupne zrušili vnútroštátne fiškálne opatrenia zavedené na ochranu domácností a podnikov pred energetickým cenovým šokom, pričom začnú najmenej cielenými opatreniami. Zároveň uviedla, že ak by v dôsledku obnovených energetických tlakov bolo potrebné predĺžiť podporné opatrenia, členské štáty by takéto opatrenia mali zacieliť na zraniteľné domácnosti a podniky oveľa lepšie než v minulosti. Komisia navrhla, aby fiškálne odporúčania boli kvantifikované a diferencované a aby boli formulované na základe čistých primárnych výdavkov, ako to navrhuje vo svojom oznámení o usmerneniach pre reformu rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ[9]. Odporučila, aby všetky členské štáty pokračovali v ochrane investícií financovaných z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečili účinné využívanie finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, a to najmä v prospech cieľov zelenej a digitálnej transformácie

[7] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1).

[8] COM(2023) 141 final.

[9] COM(2022) 583 final.

a odolnosti. Komisia uviedla, že navrhne Rade, aby na jar 2024 začala postupy pri nadmernom deficite, a to na základe deficitu podľa výsledných údajov za rok 2023 v súlade so súčasnými právnymi ustanoveniami.

(8) Komisia 26. apríla 2023 predložila legislatívne návrhy na zavedenie komplexnej reformy pravidiel EÚ týkajúcich sa správy hospodárskych záležitostí. Hlavným cieľom návrhov je posilniť udržateľnosť verejného dlhu a podporiť udržateľný a inkluzívny rast vo všetkých členských štátoch prostredníctvom reforiem a investícií. Ich účelom je poskytnúť členským štátom väčšiu kontrolu nad tým, ako koncipujú svoje strednodobé plány, pričom zavádzajú prísnejší režim presadzovania pravidiel s cieľom zabezpečiť, aby členské štáty plnili záväzky, ktoré prijali vo svojich strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch. Cieľom je dokončiť túto legislatívnu prácu v roku 2023.

(9) V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 Švédsko predložilo Komisii 28. mája 2021 svoj národný plán obnovy a odolnosti. Komisia podľa článku 19 nariadenia (EÚ) 2021/241 posúdila relevantnosť, účinnosť, efektívnosť a koherentnosť plánu obnovy a odolnosti, a to v súlade s usmerneniami pre posudzovanie uvedenými v prílohe V k uvedenému nariadeniu. Rada 4. mája 2022 prijala rozhodnutie o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Švédska[10]. Uvoľnenie splátok je podmienené rozhodnutím Komisie prijatým v súlade s článkom 24 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/241, že Švédsko uspokojivo splnilo príslušné míľniky a ciele stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady. Keď sa hovorí o uspokojivom splnení, predpokladá sa, že v súvislosti s predchádzajúcimi míľnikmi a cieľmi, ktoré už boli dosiahnuté, nedošlo k zvratu.

(10) Švédsko predložilo 28. apríla 2023 svoj národný program reforiem na rok 2023 a v ten istý deň aj svoj konvergenčný program na rok 2023 v súlade s článkom 8 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1466/97. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali spoločne. V súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241 sa v národnom programe reforiem na rok 2023 zohľadňujú aj polročné správy Švédska o pokroku dosiahnutom pri plnení jeho plánu obnovy a odolnosti.

(11) Komisia 24. mája 2023 uverejnila správu o Švédsku na rok 2023[11]. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Švédsko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní pre danú krajinu, ktoré prijala Rada v rokoch 2019 až 2022, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Švédska. Na základe tejto analýzy sa v správe o krajine identifikovali nedostatky v súvislosti s výzvami, ktoré plán obnovy a odolnosti nerieši alebo ich rieši len čiastočne, ako aj v súvislosti s novými a vznikajúcimi výzvami. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Švédska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľov EÚ v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja.

(12) Komisia vykonala v súvislosti so Švédskom hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 a jeho výsledky uverejnila 24. mája 2023[12]. Komisia dospela k záveru, že vo Švédsku existujú makroekonomické nerovnováhy. Pretrvávajú najmä zraniteľné miesta súvisiace so švédskym trhom s nehnuteľnosťami a vysokým

[10] Vykonávacie rozhodnutie Rady zo 4. mája 2022 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Švédska (ST 7772/22; ST 7772/22 ADD 1).

[11] SWD(2023) 627 final.

[12] SWD(2023) 644 final.

súkromným dlhom. Ceny nehnuteľností sú vysoké a až donedávna stúpali. Rast cien obytných nehnuteľností sprevádzal rastúci súkromný dlh. V kontexte výrazného sprísňovania menových a finančných podmienok začali ceny nehnuteľností v roku 2022 viditeľne klesať, čo sa zdá ako začiatok odstraňovania nahromadených zraniteľných miest. Ceny sú stále výrazne nadhodnotené a očakáva sa, že budú ďalej klesať. Obrat v sektore nehnuteľností nedávno výrazne klesol a v dôsledku toho sa znížil aj dopyt po novo postavených obydliach. Nepriaznivý vývoj sa doteraz prejavoval len v stavebníctve a sektore nehnuteľností, v ktorých po rokoch rýchleho rastu v súčasnosti dochádza k prudkému poklesu. Očakáva sa, že švédske hospodárstvo ako také v roku 2023 zaznamená pokles, pričom zmeny v menových podmienkach budú ovplyvňovať súvahy domácností a komerčných realitných spoločností a ich priestor na spotrebu a investovanie. Vplyv zvýšených úrokových sadzieb na hypotekárne platby je v dôsledku rozšíreného využívania pohyblivých úrokových sadzieb a veľmi dlho trvajúcich hypotekárnych úverov značný. Vplyv meniacich sa podmienok na finančný sektor bol obmedzený; sektor je silný a zaznamenáva vysoké ziskové marže a pomery rizikovo váženého kapitálu, čo pravdepodobne slúži ako solídna ochrana pred šírením problémov v sektore nehnuteľností do hospodárstva prostredníctvom finančného sektora, hoci jeho expozícia voči nehnuteľnostiam je vysoká. Dosiahol sa len obmedzený pokrok v príslušných oblastiach politiky. Daňový systém predovšetkým aj naďalej uprednostňuje vlastníctvo obytných nehnuteľností prostredníctvom nízkeho periodického zdaňovania nehnuteľností a podporuje nadobúdanie nehnuteľností financované dlhom prostredníctvom značnej daňovej odpočítateľnosti platieb hypotekárnych úrokov. Na neefektívnom trhu s nájomným bývaním sa navyše uskutočnila len obmedzená reforma.

(13) Na základe údajov, ktoré overil Eurostat[13], sa saldo verejných financií Švédska zlepšilo z vyrovnanej rozpočtovej pozície v roku 2021 na prebytok vo výške 0,7 % HDP v roku 2022, zatiaľ čo verejný dlh klesol z 36,5 % HDP na konci roku 2021 na 33,0 % HDP na konci roku 2022.

(14) Saldo verejných financií ovplyvnili opatrenia fiškálnej politiky prijaté na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvyšovania cien energie. V roku 2022 takéto opatrenia znižujúce príjmy zahŕňali zníženie energetickej dane z nafty a benzínu. Na druhej strane takéto opatrenia zvyšujúce výdavky zahŕňali kompenzáciu nákladov na elektrickú energiu pre domácnosti. Komisia odhaduje, že čisté rozpočtové náklady na tieto opatrenia v roku 2022 predstavovali 0,2 % HDP[14]. Saldo verejných financií bolo ovplyvnené aj rozpočtovými nákladmi na dočasnú ochranu vysídlených osôb z Ukrajiny, ktoré sa v roku 2022 odhadujú na 0,2 % HDP. Odhadované náklady na dočasné núdzové opatrenia súvisiace s ochorením COVID-19 zároveň klesli z 2,0 % HDP v roku 2021 na 1,1 % HDP v roku 2022.

(15) Rada 18. júna 2021 odporučila, aby Švédsko[15] v roku 2022 zachovalo podporné zámery fiškálnej politiky vrátane impulzu poskytnutého Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti a aby zachovalo investície financované z vnútroštátnych zdrojov.

---

13 Eurostat – Euro ukazovatele 47/2023, 21. 4. 2023.

14 Hrubé rozpočtové náklady na podporné opatrenia v oblasti energetiky dosiahli v roku 2022 takmer 0,5 % HDP, ale od prevádzkovateľa prenosovej sústavy *Svenska Kraftnät* boli prijaté značné kompenzačné príjmy.

15 Odporúčanie Rady z 18. júna 2021, ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Švédska na rok 2021 (Ú. v. EÚ C 304, 29.7.2021, s. 131).

(16) Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky[16] v roku 2022 reštriktívne, a to na úrovni +0,4 % HDP, čo bolo vzhľadom na vysokú infláciu primerané. V súlade s odporúčaním Rady Švédsko naďalej podporovalo obnovu, a to aj investíciami financovanými z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Výdavky financované z grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ dosiahli v roku 2022 výšku 0,2 % HDP (0,2 % HDP v roku 2021). Investície financované z vnútroštátnych zdrojov predstavovali expanzívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,1 percentuálneho bodu[17]. Švédsko teda zachovalo investície financované z vnútroštátnych zdrojov, ako odporučila Rada. Rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez nových príjmových opatrení) zároveň predstavoval reštriktívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,8 percentuálneho bodu. Švédsko teda dostatočne kontrolovalo rast bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov.

(17) Makroekonomický scenár, z ktorého vychádzajú rozpočtové prognózy uvedené v konvergenčnom programe, je na rok 2023 opatrný a na nasledujúce obdobie realistický. Vláda predpokladá, že reálny HDP sa v roku 2023 zníži o 1,0 % a v roku 2024 znovu stúpne o 1,2 %. Na porovnanie, v prognóze Komisie z jari 2023 sa v roku 2023 predpokladá pokles reálneho HDP o 0,5 % a v roku 2024 rast o 1,1 %, a to hlavne v dôsledku aktuálnejších údajov a toho, že investície mimo stavebníctva sú v prognóze Komisie o niečo menej dynamické.

(18) Vláda vo svojom konvergenčnom programe na rok 2023 očakáva, že prebytok verejných financií z roku 2022 sa zhorší a pomer deficitu dosiahne v roku 2023 úroveň 0,4 % HDP. V zhoršení v roku 2023 sa odzrkadľuje najmä slabšia ekonomika a zhoršujúce sa financie sektora miestnej samosprávy. Podľa programu sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP klesne z 33,0 % na konci roku 2022 na 31,0 % na konci roku 2023. V prognóze Komisie z jari 2023 sa na rok 2023 predpokladá deficit verejných financií na úrovni 0,9 % HDP. Tento deficit je vyšší než deficit predpokladaný v konvergenčnom programe, a to najmä v dôsledku toho, že Komisia očakáva vyššie verejné výdavky vyplývajúce napr. z vyššej medzispotreby a sociálnych transferov v naturáliách, ako aj z vyšších úrokových výdavkov. V prognóze Komisie z jari 2023 sa počíta s podobným pomerom dlhu verejnej správy k HDP, a to 31,4 % na konci roku 2023.

(19) Saldo verejných financií v roku 2023 budú podľa očakávaní naďalej ovplyvňovať opatrenia prijaté na zmiernenie hospodárskeho a sociálneho vplyvu zvyšovania cien energie. Patria medzi ne opatrenia z roku 2022, ktorých platnosť bola predĺžená (najmä zníženie energetickej dane z nafty a benzínu), a nové opatrenia, ako napríklad kompenzácie nákladov na elektrickú energiu pre domácnosti, podniky a organizácie. Náklady na tieto opatrenia sú z väčšej časti kompenzované príjmami z poplatkov za prenos a v menšej miere daňami z neočakávaných ziskov dodávateľov energie. Po zohľadnení týchto príjmov sa v prognóze Komisie z jari 2023 predpokladajú v roku

[16] Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako zmena primárnych výdavkov (bez diskrečných príjmových opatrení) okrem dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou COVID-19, ale vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ v porovnaní so strednodobým potenciálnym rastom. Podrobnejšie informácie sú uvedené v rámčeku 1 v tabuľkách týkajúcich sa fiškálnej štatistiky.

[17] Ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov predstavovali expanzívny príspevok vo výške 0,2 percentuálneho bodu HDP.

2023 čisté rozpočtové náklady na podporné opatrenia na úrovni 0,1 % HDP[18]. Zdá sa, že väčšina opatrení v roku 2023 nie je zameraná na najzraniteľnejšie domácnosti alebo podniky, pričom plne nevysielajú cenový signál na zníženie dopytu po energii a zvýšenie energetickej efektívnosti. V dôsledku toho sa v prognóze Komisie z jari 2023 výška cielených podporných opatrení, ktorú možno zohľadniť pri posudzovaní dodržiavania fiškálneho odporúčania na rok 2023, v skutočnosti odhaduje na 0,0 % HDP v roku 2023 (zhodne s rokom 2022). Predpokladá sa, že rozpočtové náklady na dočasnú ochranu poskytovanú vysídleným osobám z Ukrajiny zostanú v roku 2023 vo všeobecnosti stabilné. Napokon sa očakáva, že na saldo verejných financií v roku 2023 bude mať priaznivý vplyv postupné rušenie dočasných núdzových opatrení súvisiacich s ochorením COVID-19 vo výške 1,1 % HDP.

(20) Rada 12. júla 2022 odporučila Švédsku[19], aby prijalo opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby bol v roku 2023 rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov v súlade s celkovo neutrálnymi zámermi politiky[20], pričom sa zohľadní pokračujúca dočasná a cielená podpora pre domácnosti a podniky, ktoré sú najzraniteľnejšie voči zvyšovaniu cien energie, a pre ľudí, ktorí utekajú z Ukrajiny. Švédsko by malo byť pripravené prispôsobiť bežné výdavky vyvíjajúcej sa situácii. Švédsku bolo zároveň odporučené, aby zvýšilo verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti s ohľadom na iniciatívu REPowerEU, okrem iného aj využitím Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

(21) V prognóze Komisie z jari 2023 sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky budú v roku 2023 v kontexte vysokej inflácie vo všeobecnosti neutrálne (–0,1 % HDP), pričom v roku 2022 boli zámery fiškálnej politiky reštriktívne (+0,4 % HDP). Očakáva sa, že rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez diskrečných príjmových opatrení) bude v roku 2023 predstavovať vo všeobecnosti neutrálny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške –0,2 % HDP. Možno teda konštatovať, že rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov je v súlade s odporúčaním Rady. Výdavky financované z grantov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ majú v roku 2023 predstavovať 0,3 % HDP, zatiaľ čo investície financované z vnútroštátnych zdrojov majú predstavovať vo všeobecnosti neutrálny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 0,1 percentuálneho bodu[21]. Švédsko teda plánuje financovať dodatočné investície prostredníctvom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, pričom sa nepredpokladá, že zachová investície financované z vnútroštátnych zdrojov. Plánuje financovať investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti, ako napríklad investície do klimatickej transformácie priemyslu a rozširovania širokopásmového pripojenia, ktoré sú financované z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ.

---

[18] Tento údaj predstavuje úroveň ročných rozpočtových nákladov na uvedené opatrenia, a to vrátane bežných príjmov a výdavkov, ako aj prípadných opatrení v oblasti kapitálových výdavkov.

[19] Odporúčanie Rady z 12. júla 2022, ktoré sa týka národného programu reforiem Švédska na rok 2022 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Švédska na rok 2022 (Ú. v. EÚ C 334, 1.9.2022, s. 221).

[20] Na základe prognózy Komisie z jari 2023 sa strednodobý (desaťročný priemerný) rast potenciálneho HDP Švédska, ktorý sa používa na meranie zámerov fiškálnej politiky, v nominálnom vyjadrení odhaduje na 7,7 %.

[21] Ostatné kapitálové výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov majú predstavovať neutrálny príspevok.

(22) Podľa konvergenčného programu sa očakáva, že deficit verejných financií sa v roku 2024 zvýši na úroveň 0,6 % HDP. V tomto zvýšení v roku 2024 sa odzrkadľuje najmä hospodársky pokles. V programe sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP zostane koncom roka 2024 stabilný na úrovni 31,0 %. Na základe opatrení v príslušných oblastiach politiky, ktoré boli známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2023 predpokladá, že deficit verejných financií bude v roku 2024 na úrovni 0,5 % HDP. To je vo všeobecnosti v súlade s deficitom, ktorý sa predpokladá v programe. V prognóze Komisie z jari 2023 sa počíta s podobným pomerom dlhu verejnej správy k HDP, a to 30,7 % na konci roku 2024.

(23) V konvergenčnom programe sa predpokladá postupné ukončenie väčšiny podporných opatrení v oblasti energetiky v roku 2024[22]. Komisia odhaduje, že čisté náklady na podporné opatrenia v oblasti energetiky budú v roku 2024 predstavovať 0,1 % HDP, zhodne s rokom 2023. Tieto odhady vychádzajú z predpokladu, že ceny energie nezačnú opäť rásť. Zdá sa, že podporné opatrenia v oblasti energetiky, ktoré majú podľa súčasných plánov zostať v platnosti aj v roku 2024, nie sú zamerané na zraniteľné domácnosti alebo podniky. Nevysielajú cenový signál na zníženie dopytu po energii a zvýšenie energetickej efektívnosti.

(24) Švédsko vo svojom programe plánuje splniť strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálne rozpočtové saldo vo výške –1,0 % HDP, v rokoch 2023 a 2024 a udržať ho počas celého zvyšku programového obdobia. Na základe prognózy Komisie z jari 2023 sa predpokladá, že štrukturálne saldo zaznamená v roku 2023 prebytok vo výške 0,1 % HDP a v roku 2024 prebytok vo výške 0,7 % HDP, čo je nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa.

(25) V prognóze Komisie z jari 2023 sa očakáva, že za predpokladu nezmenených politík budú čisté primárne výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov v roku 2024 rásť na úrovni 1,1 %.

(26) Podľa programu sa očakáva, že verejné investície sa zvýšia zo 4,7 % HDP v roku 2023 na 5,2 % HDP v roku 2024. Vyššie investície odzrkadľujú tak vyššie investície financované z vnútroštátnych zdrojov, ako aj investície financované z prostriedkov EÚ, a to konkrétne prostredníctvom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. V programe sú uvedené reformy a investície, ako sú napríklad zmeny vekových hraníc na odchod do dôchodku, od ktorých sa očakáva, že prispejú k fiškálnej udržateľnosti a k udržateľnému a inkluzívnemu rastu. V konvergenčnom programe je načrtnuté strednodobé fiškálne smerovanie do roku 2026. Podľa programu sa očakáva, že deficit verejných financií sa zmení na prebytok vo výške 0,2 % HDP v roku 2025, pričom do roku 2026 má stúpnuť na 1,4 % HDP. Saldo verejných financií by teda malo v horizonte programu podľa plánov splniť príslušnú referenčnú hodnotu stanovenú v zmluve. Podľa programu sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP klesne z 31,0 % na konci roku 2024 na 27,7 % do konca roku 2026.

(27) Vysoký súkromný dlh a stále nadhodnotené ceny nehnuteľností (napriek niektorým nedávnym korekciám) predstavujú makroekonomické nerovnováhy, pri ktorých stále hrozí riziko neriadeného odstránenia. Pre nových účastníkov na trhu s bývaním je stále ťažké nájsť cenovo dostupné bývanie, zatiaľ čo na trhu s nájomným bývaním existuje len málo alternatív a v tejto oblasti je aj naďalej potrebná reforma, ktorá by mala za cieľ zredukovať čakacie zoznamy a podporiť výstavbu nájomného ubytovania.

[22] Zníženie energetickej dane z nafty a benzínu má podľa plánov zostať v platnosti aj v období 2023 až 2025.

Švédsko prijalo len obmedzené opatrenia v oblastiach politiky na boj proti nerovnováham, pričom sa sústredilo na makroprudenciálne politiky a opatrenia na strane ponuky zamerané na zjednodušenie postupov udeľovania stavebných povolení a dotovanie výstavby nájomných bytov.

(28) Celkové daňové zaťaženie nehnuteľností vo Švédsku zostáva pomerne nízke z dôvodu veľkorysých daňových odpočtov platieb hypotekárnych úrokov a nízkych periodických daní z nehnuteľností. Vplyv zmien politiky na splátky hypotekárnych úverov po zdanení je ťažké posúdiť z dôvodu nedostatku údajov od jednotlivých domácností týkajúcich sa aktív a záväzkov. Dostupnosť takýchto údajov by mohla viesť k zvýšeniu efektívnosti pri navrhovaní koncepcie politiky, prípadne k zníženiu prekážok vstupu na trh s bývaním a rovnomernejšiemu rozloženiu záťaže spojenej s bývaním medzi obyvateľstvo. Na trhu s nájomným bývaním má z regulovaného nájomného, ktoré je nižšie než trhové nájomné, prospech len pomerne malá skupina domácností. Neexistuje pritom žiadne prepojenie medzi regulovaným nájomným a potrebami a príjmami domácnosti. V dôsledku toho existujú najmä pri žiadanejších nájomných obydliach dlhé poradovníky a miera neobsadených bytov je v medzinárodnom porovnaní veľmi nízka. Zvýšenie efektívnosti by sa dosiahlo, ak by sa nájomné viac riadilo trhovými cenami, čo by dopĺňala podpora nájomného založená na príjmoch a čistom majetku.

(29) V súlade s článkom 19 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2021/241 a kritériom 2.2 prílohy V k uvedenému nariadeniu plán obnovy a odolnosti zahŕňa rozsiahly súbor vzájomne sa posilňujúcich reforiem a investícií, ktoré sa majú vykonať do roku 2026. Hoci bol plán obnovy a odolnosti Švédska prijatý až v roku 2022, jeho vykonávanie v súčasnosti už prebieha. Napriek pomalému začiatku ide vykonávanie vo všeobecnosti podľa plánu a v tejto fáze sa zdá, že vzhľadom na pomerne malý objem finančných prostriedkov pridelených na plán obnovy a odolnosti sú riziká nevyčerpania prostriedkov nízke. Operačná dohoda medzi Komisiou a Švédskom bola uzavretá v máji 2023. Očakáva sa, že Švédsko predloží v druhom polroku 2023 svoju prvú žiadosť o platbu zahrňujúcu dve splátky. Prebiehajú prípravy týkajúce sa kapitoly o REPowerEU a dodatku z dôvodu mierneho zníženia nenávratnej podpory. Rýchle začlenenie novej kapitoly o REPowerEU do plánu obnovy a odolnosti umožní financovať dodatočné reformy a investície na podporu strategických cieľov Švédska v oblasti energetiky a zelenej transformácie. Pre úspešné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti, ako aj iných hospodárskych politík a politík zamestnanosti, ktoré presahujú rámec plánu, je naďalej dôležité systematické a účinné zapájanie miestnych a regionálnych orgánov, sociálnych partnerov a iných príslušných zainteresovaných strán, čím sa má zabezpečiť všeobecná zodpovednosť za celkový program v danej oblasti politiky.

(30) Komisia v roku 2022 schválila všetky programové dokumenty Švédska v oblasti politiky súdržnosti. Kľúčom k dosiahnutiu zelenej a digitálnej transformácie, zvýšeniu hospodárskej a sociálnej odolnosti a dosiahnutiu vyváženého územného rozvoja vo Švédsku je pokračovanie v urýchlenom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní synergií a komplementárnosti s plánom obnovy a odolnosti vrátane kapitoly o REPowerEU.

(31) Popri hospodárskych a sociálnych výzvach, ktorými sa zaoberá plán obnovy a odolnosti, Švédsko čelí viacerým ďalším výzvam súvisiacim s i) nerovnakými príležitosťami vo vzdelávaní pre žiakov zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia a žiakov s migrantským pôvodom; ii) potrebou lepšej integrácie

znevýhodnených skupín na trhu práce a iii) potrebou znížiť závislosť od fosílnych palív.

(32) Hoci Švédsko vo všeobecnosti dosahuje dobré výsledky v oblasti vzdelávania, vo švédskom vzdelávacom systéme stále pretrvávajú nerovnosti. Žiaci zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia a žiaci s migrantským pôvodom majú v oblasti vzdelávania len obmedzené možnosti, čo sa týka aj rozvoja zručností potrebných na nájdenie zamestnania. Nerovnosti vo vzdelávaní sa zvyšujú a často súvisia s nedostatkom príležitostí pre žiakov s migrantským pôvodom pri výbere školy. Rozdiely v známkovaní medzi školami predstavujú riziko ďalšieho oslabovania výsledkov v oblasti vzdelávania. Nedostatok kvalifikovaných učiteľov je stále problematickou oblasťou a najnaliehavejšie sa to prejavuje v prípade učiteľov so zameraním na deti so špeciálnymi potrebami, učiteľov konkrétnych predmetov v rámci povinnej školskej dochádzky a učiteľov odbornej prípravy na stredných školách. Existuje priestor na zlepšenie nastavenia a riadenia vzdelávacieho systému vrátane zápisov a známkovania, ako aj kariérneho postupu učiteľov.

(33) Švédsko aj naďalej čelí výzvam pri integrácii ľudí zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia a osôb s migrantským pôvodom na trhu práce, ako aj pri znižovaní zostávajúcich medzier v zručnostiach. Úroveň vzdelania osôb narodených mimo EÚ sa v posledných rokoch znížila, čo ešte viac prehlbuje priepasť medzi osobami narodenými v EÚ a mimo EÚ. Podiel osôb, ktoré predčasne ukončili vzdelávanie a odbornú prípravu, sa zvyšuje, najmä u študentov narodených mimo EÚ. Na to, aby bolo možné pomáhať ľuďom zo znevýhodnených skupín rozvíjať zručnosti relevantné pre trh práce a zvýšiť ich šance nájsť si prácu, je potrebné posilnenie účasti na vzdelávacích činnostiach.

(34) Švédsko musí vyvinúť väčšie úsilie, aby dosiahlo svoj národný cieľ nulovej bilancie emisií uhlíka do roku 2045. Hoci Švédsko stále patrí medzi členské štáty s najvyšším podielom energie z obnoviteľných zdrojov na konečnej spotrebe energie, kapacita elektrizačnej sústavy a obmedzenia prenosu môžu viesť k obmedzeniam ďalšieho zavádzania obnoviteľných zdrojov energie v budúcnosti. V roku 2022 tieto obmedzenia prispeli k prudkému rastu cien energie pre priemysel a domácnosti a obmedzili rozmach hospodárskej činnosti vo vzdialených zemepisných oblastiach. Zvýšenie kapacity elektrizačnej sústavy má zásadný význam, keďže sa očakáva, že konečná spotreba elektrickej energie Švédska sa v dôsledku zvýšených potrieb priemyslu a dopravy v oblasti elektrifikácie do roku 2045 zdvojnásobí na 300 TWh. Pri výstavbe a posilňovaní elektrizačnej sústavy sa však vyskytujú oneskorenia spôsobené zdĺhavými postupmi vydávania povolení. Švédsko navyše patrí medzi krajiny s najdlhšími administratívnymi postupmi v EÚ na zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie, najmä v prípade projektov v oblasti veternej energie na pevnine. Vláda začala vyšetrovanie zamerané na zjednodušenie posudzovania environmentálnych povolení v rámci pôsobnosti švédskeho zákona o životnom prostredí. Zároveň chýbajú konkrétne opatrenia v príslušných oblastiach politiky na urýchlenie administratívnych postupov rozširovania elektrizačnej sústavy a zavádzania obnoviteľných zdrojov energie, a to obmedzením počtu orgánov zapojených do týchto postupov a súbežným vykonávaním postupov. Zníženie spotreby energie zvýšením energetickej efektívnosti je takisto nevyhnutné na znižovanie emisií uhlíka a nákladov domácností a podnikov na energiu. Pokiaľ ide o energetickú efektívnosť, Švédsku hrozí, že nedosiahne svoj národný cieľ, ktorým je efektívnejšie využívanie energie o 50 % v roku 2030 (v porovnaní s rokom 2005), ak bude pokračovať v trajektórii spotreby energie v období 2005 až 2020. Švédsko zostáva jedným z členských štátov

s najvyššou spotrebou energie na obyvateľa – primárna spotreba energie dosiahla v roku 2021 úroveň 43,8 Mtoe. Spotreba zemného plynu vo Švédsku v období od augusta 2022 do marca 2023 klesla o 37 % v porovnaní s priemernou spotrebou plynu za rovnaké obdobie v predchádzajúcich piatich rokoch, čím krajina predstihla stanovený cieľ zníženia (15 %). Švédsko by mohlo pokračovať v úsilí o dočasné zníženie dopytu po plyne až do 31. marca 2024[23].

(35) Nedostatok pracovnej sily a požadovaných zručností v odvetviach a povolaniach, ktoré sú kľúčové pre zelenú transformáciu, vrátane výroby, zavádzania a údržby emisne neutrálnych technológií, vytvára prekážky pri prechode na emisne neutrálne hospodárstvo. Kľúčom k zníženiu nedostatku požadovaných zručností a podpore začleňovania a prerozdelenia pracovnej sily sú kvalitné systémy vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré reagujú na meniace sa potreby trhu práce, a cielené opatrenia na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu. S cieľom uvoľniť nevyužitú ponuku pracovnej sily musia byť tieto opatrenia dostupné najmä pre jednotlivcov a v tých odvetviach a regiónoch, ktoré sú najviac ovplyvnené zelenou transformáciou. Nedostatok pracovnej sily sa vo Švédsku v nedávnych rokoch zvýšil a v roku 2022 bol zaznamenaný pri 16 povolaniach, ktoré si vyžadujú osobitné zručnosti alebo znalosti potrebné na zelenú transformáciu.

(36) Rada na základe posúdenia Komisie preskúmala konvergenčný program na rok 2023 a jej stanovisko[24] je zohľadnené v odporúčaní 1, ktoré je uvedené ďalej,

(37) Rada na základe hĺbkového preskúmania, ktoré uskutočnila Komisia, a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2023 a konvergenčný program na rok 2023. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú zohľadnené v ďalej uvedenom odporúčaní 1. Politiky uvedené v odporúčaní 1 pomáhajú riešiť zraniteľné miesta súvisiace s vysokým súkromným dlhom a vysokými cenami obytných nehnuteľností,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Švédsko v rokoch 2023 a 2024 prijalo opatrenia s cieľom:

1. zrušiť platné podporné opatrenia v oblasti energetiky do konca roka 2023; ak by si obnovené zvyšovanie cien energie vyžadovalo podporné opatrenia, zabezpečiť, aby boli zamerané na ochranu zraniteľných domácností a podnikov, fiškálne dostupné a aby sa zachovali stimuly na úsporu energie;

   zachovať verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečiť účinné čerpanie grantov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov EÚ, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu, a zároveň zachovať zdravú fiškálnu pozíciu v roku 2024;

   v období po roku 2024 pokračovať v realizácii investícií a reforiem vedúcich k vyššiemu udržateľnému rastu a zachovať obozretnú strednodobú fiškálnu pozíciu;

   znížiť riziká súvisiace s vysokým dlhom domácností a nerovnováhou na trhu s bývaním, a to pomocou zníženia daňovej odpočítateľnosti platieb hypotekárnych úrokov a/alebo zvýšenia periodických daní z nehnuteľností a súčasného zavedenia primeraných nástrojov na lepšie posudzovanie politík a stanovovanie ich cieľov; stimulovať investície do bytovej výstavby s cieľom zmierniť najnaliehavejšie nedostatky, a to najmä odstránením štrukturálnych prekážok výstavby

[23] Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1369 a nariadenie Rady (EÚ) 2023/706.

[24] Podľa článku 5 ods. 2 a článku 9 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.

a zabezpečením ponuky stavebných pozemkov; zlepšiť efektívnosť trhu s bývaním, a to aj zavedením reforiem na trhu s nájomným bývaním;

2. napredovať v stabilnom vykonávaní svojho plánu obnovy a odolnosti a urýchlene sfinalizovať kapitolu o REPowerEU s cieľom čo najskôr začať s jej vykonávaním; pokračovať v rýchlom vykonávaní programov politiky súdržnosti pri súčasnom zachovaní komplementárnosti a synergií s plánom obnovy a odolnosti;

3. zlepšiť výsledky v oblasti vzdelávania žiakov zo znevýhodneného sociálno-ekonomického prostredia a žiakov s migrantským pôvodom, a to zabezpečením rovnakých príležitostí na prístup v školskom systéme a riešením nedostatku kvalifikovaných učiteľov; rozvíjať zručnosti znevýhodnených skupín, predovšetkým ľudí s migrantským pôvodom, a to prispôsobením zdrojov a metód ich potrebám s cieľom pomôcť im začleniť sa na trh práce;

4. znížiť závislosť od fosílnych palív, a to urýchlením zavádzania obnoviteľných zdrojov energie vrátane rozšírenia a modernizácie energetických prenosových sietí, zavedením reforiem na zjednodušenie a urýchlenie administratívnych postupov a postupov vydávania povolení, zlepšením energetickej efektívnosti a zintenzívnením úsilia v príslušných oblastiach politiky zameraného na poskytovanie a nadobúdanie zručností potrebných na zelenú transformáciu.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedníčka